

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.316/2020/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Zolnay Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Zolnay Péter ügyvéd; cím alatti székhelyű) által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű, II.rendű felperes neve II. rendű és III.rendű felperes neve III. rendű felpereseknek (mindhárman cím alatti lakosok) - a dr. **L-H. J.** kamarai jogtanácsos által képviselt **alperes neve** (cím alatti székhelyű) alperes ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében - amelybe az alperes pernyertességének az előmozdítása érdekében beavatkozott az ifj. dr. **Horváth Ferenc** ügyvéd (cím alatti székhelyű) által képviselt Alperesi beavatkozó (cím alatti székhelyű) - a Miskolci Törvényszék 13.P.21.334/2019/25. számú ítélete ellen az alperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett rendelkezéseit nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, és az alperes által az I. rendű felperesnek fizetendő sérelemdíj összegét 4 000 000 (négymillió) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik, a 400 000 (négy százezer) Ft összegű fellebbezési illetéket pedig az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

- [1] Az 1942-ben született néhai **H. Gy-né** az 1966-ban született I. rendű felperes édesanyja, valamint a 2002-ben született II. rendű felperes és a 2012-ben született III. rendű felperesek nagymamája volt.
- [2] A néhait 2017. augusztus 24-én görcsös gyomorfájás és rosszullét miatt vették föl az alperes Sürgősségi ambulanciájára, majd onnan további kivizsgálás céljából az alperes **S.** Tagkórházának

Gasztroenterológiai Osztályára került, ahol hasi fájdalmaira opiát típusú fájdalomcsillapítót kapott, ezt követően öt orvos nem látta, nem vizsgálta meg.

Hasi panaszai 2017. augusztus 25-én továbbra is fennálltak, állapota 2017. augusztus 26-án gyorsan romlott, nála heveny keringési elégtelenség alakult ki és shockos állapotba került, majd 2017. augusztus 27-én meghalt.

A felperesek hozzátartozója halálának közvetlen kiváltó oka a nyombél felső harántszakaszának idült emésztéses fekélyéhez társuló átfúródás, valamint következményes, kezdődő hashártyagyulladás és az ennek kapcsán kialakult heveny légzési és keringési elégtelenség volt.

- [3] A néhait ellátó ügyeletes orvos ellen halált okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt büntetőeljárás indult, amelyben megállapították, hogy az alperes alkalmazottja foglalkozási szabályszegést követett el akkor, amikor 2017. augusztus 26-án az intravénásan, infúzióba adott fájdalomcsillapítás, az ebéd után jelentkező hányás, majd további 3-4 óra elteltével ismételten jelentkező, fájdalomcsillapítók adása mellett is fennálló hasi fájdalmak ellenére a néhait nem vizsgálta meg, illetve további vizsgálatokat (sürgős hasi CT-t, sebészeti konzíliumot) sem foganatosított. Ez a mulasztás részoki összefüggésben állt a bekövetkezett halállal.
- [4] A Miskolci Járási Ügyészség az alperes alkalmazottja elleni, halált okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatti büntetőeljárást a 2019. július 3-án hozott, B.5166/2017/20. számú határozatával megszüntette, és az alperes alkalmazottját megrovásban részesítette.
- [5] Az I. rendű felperes vállalkozóként épületek utólagos vízszigetelésével foglalkozik, az ország egész területéről vannak megrendelések, ezért gyakran több napig is távol van a családjától. Házastársa kórházi dolgozó, aki a munkaidőbeosztása miatt szintén sokat van távol a családjától. A néhai egy évből 8 hónapot a felpereseknél töltött, segített az I. rendű felperes gyermekei: a II. és III. rendű felperesek nevelésében, gondozásában, iskolába, óvodába kísérte őket, vezette a háztartást, elvégezte a házimunkát és bevásárolt a család részére. A néhai a felperesekkel együtt járt nyaralni, gyógyfürdőbe, kirándulni, együtt töltötték az ünnepeket is, és az I. rendű felperes szabadidejében közösen bográcsoztak.
- [6] Az I. rendű felperes életében édesanyja halála krízist, traumát, megrázkódtatást okozott, elvesztésével sérült a családi élethez való joga. A néhai elvesztése hátrányosan érintette a felperesi család életét és szerkezetét, megváltoztatta a család belső időbeosztását.
- [7] A felperesek keresetükben azt kérték, hogy a törvényszék kötelezze az alperest, az I. rendű felperes javára 15 000 000, a II. rendű felperes részére 7 200 000 Ft, a III. rendű felperes részére pedig 8 500 000 Ft sérelemdíj és azok után 2017. augusztus 28. napjától a kifizetés napjáig járó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48. §-ának (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat, valamint az ügyvédi munkadíjból álló perköltségük megfizetésére.
- [8] Az alperes a kereset elutasítását és a felperesek jogtanácsosi munkadíjból álló perköltségben marasztalását kérte. Érdemi ellenkérelmében kifejtette, hogy a felperesek keresetének a jogalapját elismeri, azonban a sérelemdíj iránt igényüket eltúlzott összegűnek tartja. Az alperesi beavatkozó ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta, a felperesek sérelemdíj iránti igényét maga is túlzott mértékűnek tartotta.

[9] A Miskolci Törvényszék 13.P.21.334/2019/25. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 7 000 000 Ft-ot, a II. rendű felperesnek 2 500 000 Ft-ot és a III. rendű felperesnek 3 500 000 Ft-ot.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a perben felmerült költségeiket a felek maguk viselik, és a meg nem fizetett 1 500 000 Ft illeték az állam terhén marad.

Indokolásában a Ptk. 2:43. §-át, 2:52. §-ának (1)-(3) bekezdéseit, valamint a Kúria - helyesen - Pfv.I.20.263/2017/3., a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.449/2015/7. és Pf.I.20.115/2020/7., illetőleg a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.783/2011/6. számú ítéletét, valamint az EBH2009.2041. szám alatt közzétett eseti döntést felhívva kifejtette, hogy a felperesek a keresetlevelük 9-10. oldalain adták elő, hogy a perbeli káresemény következtében őket milyen hátrány érte. Az alperes az I-II. rendű felperesek személyes meghallgatását követően úgy nyilatkozott, hogy a tárgyaláson elhangzott felperesi előadást nem vitatja. A törvényszék szerint ez azt jelenti, hogy az alperes a köztudomású hátrányokon felül nem vitatta a felperesi család néhaihoz fűződő kapcsolatát. Mindez azt is jelenti, hogy a törvényszék a sérelemdíj összegének a meghatározásakor egy édesanya, nagymama elvesztéséhez tapadó, köztudomású hátrányokon kívül a néhainak a felperesi családhoz fűződő szorosabb kapcsolatát is értékelhette, amely külön bizonyítás nélkül is megállapíthatóan az átlagost meghaladó pszichés terhelést is jelentett a felperesek számára.

A törvényszék a jogsértés súlyát jelentősnek értékelte, álláspontja szerint e jogsértés következménye volt a felperesek családtagjának az elvesztése. A néhait az alperesnél történt ellátása során hanyag módon kezelték, az orvosi felügyelet és a szükséges vizsgálatok elvégzésének a hiánya a halálát eredményezte.

A törvényszék a felróhatóság mértékét is jelentősnek ítélte, hiszen a büntetőeljárás során beszerzett szakvélemény szerint az alperes mulasztása a bekövetkezett halálban 60 %-os közrehatást jelentett. Az, hogy a halál bekövetkezésének a mulasztás nélkül is 40 % volt az esélye, nem jelentheti azt, hogy az alperesnek csekély lenne a felróhatósága. Az alperes a gyógyulás „igen reális, valós” esélyét vette el a néhaitól.

A törvényszék a sérelemdíj összegének a meghatározása során figyelembe vette a közeli hozzátartozó elvesztésével összefüggésben a közelmúltban hozott bírósági döntéseket, és az elbírálás idején meglévő ár- és értékviszonyok alapján az I. rendű felperesnek 7 000 000 Ft, a III. rendű alperesnek a néhaival fennállt szorosabb kapcsolatára tekintettel 3 500 000 Ft, míg a II. rendű alperesnek a néhaival való, az utóbbi években kialakult lazább kapcsolatra tekintettel 2 500 000 Ft sérelemdíjat ítelt meg.

Megjegyezte, hogy az ítélezési gyakorlat hasonló nagyságrendű sérelemdíjat alkalmaz a hozzátartozó elvesztésével nem járó, de az egészségügyi szolgáltató hibája miatt a jövőben gyermeket vállalni képtelen nő férje és gyermekei részére a családban éléshez fűződő személyiségi jogi sérelem kompenzálására. A törvényszék megítélése szerint legalább ekkora, ha nem nagyobb sérelmet/hátrányt jelent a hozzátartozó halálával végződő mulasztás.

A törvényszék az alperes által felhívott eseti döntést nem tekintette irányadónak, egyrészt azért, mert az egy 2014-ben történt halállal végződő jogesetet volt, másrészt a felperesek keresete már akkor is magasabb összegű nem vagyoni kártérítésre irányult, azonban az ítélettel szemben nem jelentettek be fellebbezést, harmadrészt pedig azért, mert a törvényszék az abban az ügyben eljáró „másodfokú bíróság mérlegelő tevékenységével nem értett egyet”.

A perköltségviseléssel kapcsolatos döntését a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (2) bekezdésére alapította, és - figyelemmel arra, hogy a felperesek által követelt 30 700 000 Ft-hoz képest 13 000 000 Ft-ot ítelt meg - úgy határozott, hogy egyik fél sem köteles a másiknak perköltséget fizetni. A Pp. 83. §-ának (3) bekezdését és 102. §-ának (6) bekezdését felhívva rendelkezett akként, hogy az alperes személyes illetékmentességére tekintettel a meg nem fizetett illeték az állam terhén marad.

- [10] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az I. rendű felperes részére megítélt sérelemdíj 2 000 000 Ft-ra történő leszállítását, valamint másodfokú perköltségként az I. rendű felperes 350 000 Ft jogtanácsai munkadíjban marasztalását kérte.
- Kifejtette, hogy az I. rendű felperes a köztudomású sérelmeken túli hátrányokat nem bizonyított. Álláspontja szerint az I. rendű felperes édesanyja által nyújtott segítség gondozási költségként, ház körüli és háztartási humán erő ráfordítási költségként, illetve jövedelemvesztésként és kísérő költségeként vagyoni kár formájában lett volna érvényesíthető.
- Az alperes szerint az, hogy az I. rendű felperesnek az édesanyja elvesztése óta több időt kell a gyermekeivel töltenie, nehezen egyeztethető össze a kár fogalmával.
- A törvényszék által felhívott, a Debreceni Ítéltábla által hozott Pf.I.20.263/2017/3. és Pf.I.20.449/2015/7. számú eseti döntések nem egészségügyi szolgáltató elleni kártérítési perben hozott ítéletek, továbbá az azokban szereplő káresemények több mint 10 éve történtek, illetőleg ezek az ügyek a gyermek és nem a szülő elvesztésével kapcsolatosak.
- A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.067/2019/9. számú ítéletét felhívva kifejtette, hogy a fiatalabb életkorban bekövetkezett nem vagyoni sérelmek - a várható élettartam hosszúsága miatt - magasabb összegű nem vagyoni kártérítést tesznek indokolttá, mint az idősebb életkorban elszenvedett ugyanolyan immateriális sérelmek.
- Az alperes szerint téves az elsőfokú bíróság azon okfejtése, miszerint a sérelemdíj összegének a meghatározása során az alperes által felhívott eseti döntést azért nem vehető figyelembe, mert a hivatkozott ügyben a felperesek követelése magasabb összegű kártérítésre irányult, azonban az ítélettel szemben nem fellebbeztek és a törvényszék az abban az ügyben eljáró másodfokú bíróság mérlegelő tevékenységével nem értett egyet.
- Megjegyezte, hogy a törvényszék által felhívott, a Debreceni Ítéltábla által hozott, Pf.I.20.115/2020/7. számú ítélet nem létezik, ilyen számon a Fővárosi Ítéltábla hozott határozatot (nem egészségügyi szolgáltató elleni kártérítési perben).
- [11] Az I. rendű felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes 170 000 Ft ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségében marasztalását kérte azzal, hogy az I. rendű felperes jogi képviselője általános forgalmi adó fizetésére nem köteles.
- Magyarország Alaptörvényének 28. cikkét, a Ptk. 2:52. §-ának indokolását, a PJD2016.2., a PJD2016.17. számú eseti döntéseket, valamint a Fővárosi Ítéltábla Pf.21.227/2016. számú ügyben hozott határozatát felhívva kifejtette, hogy a jogsértés súlya nem képezheti bizonyítás tárgyát, hiszen emberi életéről és annak elvesztéséről van szó.
- A jogsértés „gyakoriságára” ugyan nincs adata, de közismert tény, hogy az egészségügyi ellátó hibája miatt egyre több kártérítési per indul.
- A halál és a jogsértés közötti okozati összefüggés is fennáll, utóbbi felperesekre gyakorolt hatását a törvényszék bizonyítottan találta, de azt egyébként az alperes sem vitatta.
- Az I. rendű felperes szerint a felróhatóság mértéke körében mindenképpen értékelni kell, hogy az édesanyját ellátó orvost büntetőeljárás keretében megrovásban részesítették.
- Kifejtette, hogy a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.115/2020/7. számú ítélete létező, egészségügyi szolgáltató elleni kártérítési perben hozott határozat.
- Az I. rendű felperes szerint a sérelemdíj összege szempontjából nincs jelentősége annak, hogy azt egy közlekedési baleset miatti vagy egy egészségügyi szolgáltató elleni kártérítési perben ítélték meg. Az I. rendű felperes szerint az egészségügyi ellátók részéről elkövetett bűncselekményeknek a társadalomra való hatása és a társadalmi elítéltsége lényegesen magasabb, mint a közlekedési vétségeknek.
- Megjegyezte, hogy az már nem a törvényszéken múlik, hogy a magyarországi bírói gyakorlat az emberi életet kevesebbre tartja, mint a tőlünk nyugatabbra fekvő igazságszolgáltatás.

- [12] Az alperesi beavatkozó a másodfokú eljárásban nem terjesztett elő beadványt.
- [13] Az ítéletábra az alperes fellebbezését a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, a Pp. 370. §-ának (1) bekezdése értelmében fellebbezés hiányában nem érintette a törvényszék ítéletének a II. és III. rendű felperesek részére megítélt sérelemdíjjal kapcsolatos rendelkezéseit, és a fellebbezést részben alaposnak találta.
- [14] A törvényszék a tényállást az I. rendű felperes kereseti kérelmének és az alperes ellenkérelmének a keretei között feltárta, a felek bizonyítási indítványainak megfelelő bizonyítást folytatott le, azonban az ítéletábra az abból levont következtetéseivel csak részben értett egyet, és a sérelemdíj mértéke körében figyelembe vett szempontok, valamint a sérelemdíj összege tekintetében a törvényszékétől eltérő következtetésre jutott.
- [15] Az ítéletábra mindenekelőtt rögzíti, hogy a felperesek az 1. sorszámú keresetlevelük 9. oldalának utolsó két, illetőleg 10. oldalának első két bekezdésében, valamint a 24. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 1. oldalának utolsó előtti bekezdésében kizárólag a családi élethez való joguk sérelmére hivatkoztak, „ezt meghaladó sérelemre nem. A sérelem köre így tehát lényegében az I. rendű felperes édesanyjának, a II-III. rendű felperesek nagymamájának az elvesztése, a család életében betöltött szerepe.” (24. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 1. oldalának utolsó előtti bekezdése)
- [16] A családi élethez való jog sérelme vagy azért következik be, mert az az adott családi szerep, az az adott családi funkció, amit a családjában a káresemény következtében megsérült vagy elhalálozott közvetlen károsult betöltött, a károkozó magatartásra visszavezethetően megszűnik, és/vagy pedig azért, mert a káresemény a hozzátartozó (közvetett károsult) családi életében krízist okoz, érzelmi életére és mindennapjaira negatív hatást gyakorol. (Lásd ezzel kapcsolatban a Fővárosi Ítéletábra Polgári Kollégiumának 2008. április 28-i ülésén megvitatott, A hozzátartozói nem vagyoni kártérítés egyes kérdései című előterjesztését https://fovarosiitlotabla.birosag.hu/sites/default/files/field_attachment/2008_-_a_hozzatartozo_i_nem_vagyoni_karterites_egyes_kerdesei.pdf, valamint a Kúria Pf.III.20.775/2019/4., a Debreceni Ítéletábra Pf.I.20.702/2010/5., Pf.I.20.751/2010/5., Pf.II.20.640/2016/7., Pf.I.20.230/2018/4. és Pf.I.20.615/2018/7., továbbá a Fővárosi Ítéletábra 18.Pf.20.433/2014/4. és 17.Pf.20.984/2014/7-I. számú határozatai határozataiban kifejtett indokolást.)
- [17] Az ítéletábra az alperesi fellebbezésben kifejtettekkel kapcsolatban rögzíti, hogy az I. rendű felperes immateriális sérelme nem egyszerűsíthető le arra, hogy édesanyja elvesztése következtében több időt kell a gyermekeivel töltenie, amely körülmény az alperes szerint nehezen egyeztethető össze a kár fogalmával.
- [18] Az ítéletábra megítélése szerint az I. rendű felperes immateriális sérelme abban áll, hogy édesanyja halála miatt ő és a családja életében krízis következett be. Az édesanya/nagymama elvesztése hátrányosan érintette a felperesi család életét és szerkezetét, megváltoztatta a család belső időbeosztását.
- [19] A törvényszék helyesen vonta le azt a következtetést, hogy a perbeli káresemény következtében a felpereseknek sérült a - helyesen nem a Ptk. 2:43. §-ában nem nevesített, hanem a Ptk. 2:42. §-ának (1) bekezdésében nevesített - családi élethez (másként: családban éléshez) fűződő személyiségi joguk.

- [20] A Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.
Ugyanezen szakasz (2) bekezdése értelmében a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni.
- [21] Az ítélet tábla az alperes azon fellebbezési hivatkozásával kapcsolatban, miszerint az I. rendű felperes édesanyja által nyújtott segítség gondozási költségként, ház körüli és háztartási humán erő ráfordítási költségként, illetve jövedelemvesztésként és kísérő költségeként vagyoni kár formájában lett volna érvényesíthető, rögzíti, hogy „(...) a tipikus nem vagyoni kártérítés [sérelemdíj] a vagyoni kár határeset, amely könnyen értelmezhető lenne »költség- és kiadásként« is”. (Sólyom László: A nem vagyoni kártérítés a mai polgári jog értékrendjében. Jogász Szövetségi Értekezések, 1987. 11-16. o. In: Sólyom László: Documenta - polgári jog -. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2019. 352. o.)
- [22] A munkaképesség-csökkenés könnyen értelmezhető lehetne például jövedelempótló járadékkal kompenzálható, a család szerkezetében és - funkcióiban bekövetkező hátrányos változás miatti háztartási, illetőleg ház körüli kisegítés, továbbá a kísérő igénybevétele például költségterítő járadékokkal kompenzálható értékvesztésként, de egy végtag elvesztése is „lefordítható vagyoni kártérítési nyelvre”, azaz a művégtag beszerzésének a költségére, ahogy akár egy káresemény miatti traumát, krízist is föl lehetne fogni például a pszichológus vagy más segítő szakember igénybevételeként.
Emellett a szemlélet mellett azonban kompenzálatlanul maradna az a „belső hatás”, amely a közvetett károsultat a hozzátartozója betegsége, egészségi állapota, halála miatti trauma, krízis, megrázkódtatás következtében érte, s amellyel legbelül meg kell küzdenie.
Az ítélet tábla szerint ez a közvetett károsult pszichéjében jelentkező „belső hatás”, a trauma, krízis, megrázkódtatás, feszültség (stressz) kényszerű leküzdésére fordított, emiatt másra nem használható energiavesztés valósítja meg azt a sérelemből fakadó eszmei hátrányt, amelynek ellensúlyozására a nem vagyoni kártérítés szolgált, illetőleg a sérelemdíj szolgált, hiszen jogsértés hiányában a sérelmet szenvedett személy a sérelem súlyától függően mozgósított energiáit értelemszerűen a korábban kialakított életének további szabad kibontakoztatására fordíthatta volna. (Lásd ezzel kapcsolatban a Fővárosi Ítélet tábla 17.Pf.20.984/2014/7-I. számú eseti döntését.)
- [23] Egy, az unokák körüli napi teendők ellátásában és gyermeke, unokái háztartásának a vezetésében is aktívan résztvevő nagyszülő elvesztése tehát nemcsak költségterítő járadékokkal, hanem a családszerkezet, a családi funkciók és a család belső időbeosztásának a család életét hátrányosan érintő megváltozása miatt sérelemdíjjal is kompenzálható értékvesztést jelent. A közvetett károsult választásán és döntésén múlik, hogy egy ilyen jellegű sérelem miatt milyen igény(ek)e(t) - vagyoni kártérítés és/vagy sérelemdíj iránt igényt - érvényesít.
- [24] A perbeli ügyben a felperesek úgy döntöttek, hogy kizárólag sérelemdíj iránti igényt érvényesítenek.
- [25] A Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.
- [26] A jogirodalom álláspontja szerint a jogsértés súlya annak a megítélése, hogy a jogsértő mennyire távolodott el a társadalom által elvárt, elfogadott, de legalábbis tolerált magatartásformától. (Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015. 834. o.)

- [27] Itt lehet értékelni az esetleges ún. többes személyiségi jogi jogsértést, illetőleg azt is, ha a jogsértést például üzleti felhasználás vagy haszonszerzés céljából követték el.
- [28] A perbeli esetben ún. többes személyiségi jogi jogsértésről nem beszélhetünk, a felperesek a családi élethez fűződő személyiségi joguk megsértésének a megállapítása mellett más, például a lelki egészséghez való személyiségi joguk megsértését nem állították, és igazságügyi pszichológus és/vagy -pszichiáter szakértői bizonyítás lefolytatását sem indítványozták.
- [29] Az ítéletábra nem értett egyet a törvényszékkel abban, hogy a perbeli jogsértés - kizárólag amiatt, mert a felperesek hozzátartozója meghalt - jelentős súlyú volt.
Ez a megállapítás a felperesek érzései szempontjából szubjektíve nyilvánvalóan érvényes lehet, ahogy például a szülők érzései szempontjából szubjektíve nyilvánvalóan jelentős súlyú jogsértés, ha az egészségügyi szolgáltató szakmai szabályszegésére visszavezethetően fogyatékos gyermekük születik.
Az ítéletábra szerint ugyanakkor, ha a bíróság minden, a felperesek érzései szempontjából szubjektíve nyilvánvalóan jelentős súlyúnak minősülő személyiségi jogi jogsértést a sérelemdíj összegszerűségének a meghatározása során jelentős súlyú jogsértésnek minősítene, akkor „nem maradnának szavai” például az ún. többes személyiségi jogi jogsértésekre, azokat legfeljebb indokolatlan jelzőhalmazsal fejezhetné ki, amely elmosná a különbséget a jogsértés és a jelentős súlyú jogsértés között.
Mindezekből következően a bíróságnak egy egészségügyi szolgáltató elleni kártérítési perben a jogsértést például akkor indokolt súlyosnak/jelentős súlyúnak minősítenie, ha azt állapítja meg, hogy az alperesi egészségügyi szolgáltató például a felperes(ek) több személyiségi jogát sértette meg, azaz a családi élethez való jog(uk) mellett megsértette például még a lelki egészséghez való jogát/jogukat is.
- [30] Az ítéletábra a felróhatóság mértékével kapcsolatban azt rögzíti, hogy ezt a kérdést az ítélkezési gyakorlat a Ptk. 2014. március 15-i hatályba lépése óta leginkább a sajtóban megjelent, személyiségi jogot sértő közlésekkel kapcsolatban vizsgálta kimondva, hogy személyiségi jogsértés esetén „a felróhatóság nagyobb fokú, ha a sajtó a valótlan tényállításokat tartalmazó cikket ellenőrzés nélkül leközli” (a Fővárosi Ítéletábra 2.Pf.21.471/2016/4/II. számú határozata). A Fővárosi Ítéletábra 2.Pf.20.086/2018/5/II. számú határozatának az indokolása azt rögzíti, hogy „a felróhatóság mértéke körében értékelni kell, hogy az alperes részéről a kifogásolt információ közlésére - az írás megjelenésekor 15 éves - felperes törvényes képviselőjének hozzájárulása, megnyilatkoztatása, a kijelentés valóságtartalmáról való megkérdezése nélkül került sor. Az alperes újságírójától elvárható volt, hogy a számára nyilatkozó gyermek, a kiskorú felperes osztálytársának a nyilatkozatát ellenőrizze, így a felróhatóság mértéke jelentős.” A Kúria Pf.IV.20.113/2018/5. számú határozatának indokolása szerint „a felróhatóság mértéke tekintetében figyelembe kell venni, hogy nem nélkülözött minden ténybeli alapot a közlés.”
A felróhatóság mértékét vizsgálta még a Győri Ítéletábra Pf.I.20.240/2018/5/I. számú határozata is, amelynek indokolása szerint „a károkozó magatartás felróhatósága rendkívül magas fokú, ha a szexuális erőszakot a gyermeket nevelő közvetlen családtagok (nevelőapa és szülőanya) követi el.” A határozat szerint „a nevelőapa és a szülőanya felróhatósága önmagában is fennáll, de még súlyosabban értékelendő az alperesek terheire arra figyelemmel, hogy a jogsértés éppen a közvetlen családtagok (nevelőapa és szülőanya) részéről került kifejtésre.”
- [31] Az ítéletábra szerint az alperesi gyógyintézet felróhatósága vonatkozásában a Ptk. 1:4. §-ának (1) bekezdésében írtakból kell kiindulni, miszerint: ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

„Az orvosi tevékenység körében az elvárhatóság főszabálya: a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel minden lehető intézkedést meg kell tenni a betegség gyógyítása, megelőzése, a beteg életének megmentése, munkaképességének helyreállítása végett, amit az adott helyzetben és körülmények között az orvostudomány akkori állása szerint egy átlagos szakmai és gyakorlati ismeretekkel rendelkező orvos (szakorvos) meg tud tenni." (Törő Károly: Az orvosi polgári jogi viszony. Az orvosi tevékenység polgári jogi vonatkozásai. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1965. 275. o.)

- [32] Az ítélet tábla a felróhatóság mértéke vonatkozásában nem értett egyet a törvényszék azon megállapításával, amely szerint a perbeli esetben az alperesi felróhatóság mértéke azért volt jelentős, mert a büntetőeljárás során beszerzett szakvélemény szerint az alperes mulasztása a halál bekövetkezésében 60 %-os mértékű volt, és az alperes a néhaitól - a törvényszék szóhasználata szerint - „a gyógyulás igen reális, valós esélyét vette el”.
- [33] Az ítélet tábla szerint a felróhatóság mértékének a megítélése nem egyszerűsíthető le a helyes vagy helyesnek vélt jelző/jelzős szerkezet megválasztására, de a káreseményben való közrehatás %-os mértékű kifejezésére sem, az a fogalom konkrét tényállásra vetített tartalommal való megtöltését igényli.
- [34] A felróhatóság mértékével kapcsolatban az ítélet tábla a mérték főnév egyik jelentését hívja fel, amely szerint a mérték „eszmei, erkölcsi megítélés alapja. Szigorú mértékkel mér. / Átlagos követelmény. Megüti a mértéket.” (Juhász József és tsai (szerk.): Magyar értelmező kéziszótár L-Zs. Változatlan utánnyomás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2001. 950. o.)
- [35] Az ítélet tábla szerint a mérték nemcsak eszmei, erkölcsi, hanem jogi megítélés alapja is lehet.
- [36] A jogi megítélés alapjával kapcsolatban az ítélet tábla rögzíti, hogy a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése a sérelemdíj mértékénél figyelembe veendő szempontok között nem a vétkekesség mértéke (szándékosság, súlyos gondatlanság, enyhe gondatlanság), hanem a felróhatóság mértéke kifejezést használja.
- [37] Az orvosi tevékenység tekintetében az alperes szubjektív elmarasztalhatósága, azon belül felróhatósága mértékének a megítéléséhez az elvárhatóság fentebb idézett főszabályából (Törő Károly: i. m. 275. o.) lehet kiindulni azzal, hogy ezt adott tényállásra és szakterületre szükséges tovább finomítani, ugyanis „más - súlyosabb - megítélés alá esik a szakorvos, mint az általános orvos mulasztása.” (Törő Károly: i. m. 273. o.)
- [38] Az ítélet tábla szerint tehát a felróhatóság mértékének a vizsgálatánál a bíróságnak nem a helyesnek tűnő jelző („kirívóan súlyos”, „alacsony”, „magas”, „rendkívül magas”, „rendkívüli”, „jelentős”, „nagyobb fokú” stb.) megtalálására, hanem annak tartalommal való megtöltésére kell elsősorban koncentrálnia, azaz „az illető konkrét helyzetben általában elvárható magatartás alapján a különös síkját” (Eörsi Gyula: Kötelmi jog. Általános Rész. Nemzeti Tankönyvkiadó, 25. kiadás változatlan utánnyomása. Budapest, 2010. 279. o.) kell alapos vizsgálat tárgyává tennie.
- [39] Az értékelés egyik szempontja lehet például az, hogy milyen beosztású volt a károsultat ellátó alperesi alkalmazott, de - egyebek mellett - az is, hogy egy beavatkozás, vizsgálat elmaradásának mivel járó, milyen súlyú következményei voltak (lásd ezzel kapcsolatban a Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.256/2019/4. számú határozata indokolásában kifejtetteket).

- [40] Az ítéltábla álláspontja szerint egy olyan vizsgálat vagy beavatkozás el nem végzése, elmulasztása, amelynek halálos következménye is lehet, itt: a felróhatóság mértékénél és nem a jogsértés súlyánál értékelendő.
- [41] Az ítéltábla szerint a perbeli esetben az alperes alkalmazottja nem egy felelős részlegvezető főorvostól, illetőleg ügyeletes orvostól elvárható gondossággal járt el akkor, amikor a felperesek hozzátartozóját nem vizsgálta meg, rajta nem végzett sürgős hasi CT-t és nem kért sebészeti konzíliumot sem.
- [42] Az ítéltábla mindezek alapján a felróhatóság mértéke körében azt állapította meg, hogy az alperes alkalmazottjának a mulasztása azért esik súlyosabb megítélés alá, mert a néhai ellátása idején az alperesnél részlegvezető főorvos, illetőleg ügyeletes orvos volt, másrészt pedig a mulasztásainak súlyos következménye volt, ugyanis részben ezek a mulasztások vezettek az I. rendű felperes édesanyjának a halálához.
- [43] Az ítéltábla a jogsértésnek a sértettre és a környezetére gyakorolt hatásával kapcsolatban kiemeli, hogy e körben továbbra is irányadó és alkalmazandó az ítélkezési gyakorlat által a nem vagyoni kártérítés kapcsán kidolgozott szempontrendszer, amely szerint „a személyiséget ért nem vagyoni sérelem kifejeződhet:
- a) mozgáskorlátozottságban, csonkoltságban, torzulásban, egészségromlásban, a test szerveinek működési zavaraiiban, bénulásban, a nemzőképesség csökkenésében vagy elvesztésében, fogamzóképtelenségben stb. (testi változások);
 - b) személyiségzavarban, pszichikai fájdalomban, kisebbségi vagy megalázottsági érzés kialakulásában, lelki válságban stb. (lelki változások);
 - c) a személyiséget körülvevő társadalmi-természeti környezetnek a személyiségre hátrányos megváltozásában (környezeti hatások).” [Petrik Ferenc: Sérelemdíj. In: Petrik Ferenc (szerk.): Polgári Jog - Kommentár a gyakorlat számára (a 2013. évi V. tv., az új Ptk. kommentárja). I. kötet. Második könyv, harmadik rész. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. 101. o.]
- [44] A nem vagyoni sérelmek egy részének a jogsértésre visszavezethető bekövetkezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényen alapuló bírói gyakorlat a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény Pp. 163. §-a (3) bekezdésének első mondatában foglaltakat alkalmazva köztudomású tényként bizonyítottanak fogadta el. (Lásd például a BDT2012.2766., BDT2012.2610. és BDT2007.1599. szám alatti, illetve a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.555/2013/4. és Pf.I.20.256/2019/4. számú, valamint a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.655/2017/4. számú eseti döntéseiben köztudomású tényként bizonyítottanak elfogadott immateriális sérelmeket.)
- [45] Az ítéltábla álláspontja szerint a jogalkotó ezt a bírói gyakorlat által kidolgozott ún. köztudomás-doktrínát emelte jogszabályi szintre akkor, amikor a Ptk. 2:52. §-ának (2) bekezdésében kimondta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.
- [46] Az ítéltábla a felpereseket ért immateriális sérelmek kapcsán rögzíti, hogy egy „érzelmileg jelentős személy halála visszafordíthatatlan történés, gyakran hatalmas próbatételt jelent, és igen nehezen feldolgozható krízis. (...) A hirtelen és váratlan halál esetén nemcsak a fölkészületlenség okozza a krízist, hanem a visszafordíthatatlanság ténye, a kapcsolat megszakadása és korrigálhatatlansága is. Miközben a másik létezése már múlt idő, a felé irányuló érzések továbbélnek, a legsúlyosabb tárgyvesztést kell elszenvednie a gyászolónak.” (Hajduska Marianna: Krízislélektan. Második, bővített kiadás. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2012. 165. o.)

- [47] A néhai elvesztése a felperesi családban nem vitásan krízist okozott, azonban a felperesek kizárólag a családi élethez való joguk sérelmére hivatkoztak (a lelki egészségük védelméhez való személyiségi joguk sérelmére nem).
A törvényszék - kompetencia hiányában - nem értékelhette volna a felpereseknél a hozzátartozójuk elvesztése miatt kialakult pszichés megterhelés mértékét és igazságügyi pszichológus és/vagy - pszichiáter szakértői bizonyítás nélkül nem vonhatta volna le azt a következtetést, hogy „arra tekintettel, mert a néhai kapcsolata szorosabb volt a felperesekkel, ezért külön bizonyítás nélkül is megállapítható, hogy elvesztése „az átlagost meghaladó pszichés terhelést is jelentett a [felperesek] szám[ára]”. (25. sorszámú ítélet [13] bekezdése)
- [48] Az ítélet tábla rögzíti ugyanakkor, hogy azt a köztudomású tény, miszerint egy felnőtt gyermeket lelkileg megterhel a vele szoros kapcsolatban álló édesanyja elvesztése, a törvényszék helyesen értékelte a felpereseknek járó sérelemdíj összegszerűsége körében, azonban a sérelemdíj mértékét a hasonló tényállású ügyekben hozott ügyekkel összehasonlítva - és különös figyelemmel arra is, hogy az I. rendű felperes kizárólag a családi élethez való joga sérelmére hivatkozott - eltúlzott összegben határozta meg.
- [49] Az ítélet tábla kiemeli, hogy a bírói gyakorlat a törvényszék által megállapított nagyságrendű sérelemdíjat ún. többes személyiségi jogi jogsértésnél, a családi élethez és a lelki egészséghez való jog sérelme esetén állapít meg akkor, amikor a szülő elvesztése miatt a közvetett károsultnál igazságügyi pszichológus és/vagy - pszichiáter szakértői véleménnyel alátámasztottan ún. komplikált (kóros, elhúzódó) gyászreakció és/vagy más pszichés megbetegedés is bekövetkezik.
- [50] Az ítélet tábla a Pp. 346. §-a (5) bekezdésében foglaltaknak való meg nem felelősége miatt mellőzi az elsőfokú ítélet indokolásának [19] bekezdését: amennyiben a törvényszék egy, a felek által felhívott eseti döntésben - a perbeli esetben a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.097/2019/7. számú, az alperes által 6. sorszám alatt becsatolt ítéletében - kifejtett érvelést nem oszt, akkor ítéletében ennek indokát, magyarázatát kell adnia, nem elegendő annak kinyilatkoztatása, hogy a törvényszék a felhívott ügyben eljáró „másodfokú bíróság mérlegelő tevékenységével nem értett egyet”.
- [51] Az ítélet tábla az alperesi fellebbezésben írtak miatt rögzíti, hogy a Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.115/2020/7. számú ítélete „létező”, anonimizált határozat, bárki számára elérhető az OBH Ügyfél Irathozzáférési Rendszerében (<https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>). Ez a határozat a sérelemdíj megítélésének a szempontjait vizsgálja egy olyan ügyben, ahol a szülők és a testvérek családban éléshez fűződő személyiségi joga azért sérült, mert az alperesi egészségügyi szolgáltató magatartása miatt nem születhet több gyermek a családban.
- [52] Az ítélet tábla álláspontja szerint a perbeli ügyben elsősorban azok az eseti döntések használhatóak fel, amelyek kifejezetten a szülő elvesztése miatt a nagykorú gyermek oldalán bekövetkezett nem vagyoni hátrány kompenzálásával foglalkoznak.
- [53] Az ítélet tábla összehasonlításra alkalmas voltára tekintettel fölhívja a Fővárosi Ítélet tábla 6.Pf.20.402/2016/4-II. számú eseti döntését, amelyben a bíróság egy felnőttkorú, az édesanyját 2017-ben elvesztő gyermeknek, aki az édesanyja elvesztését csak részben dolgozta fel, 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és késedelmi kamatait ítélte meg, fölhívja a Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.011/2019/8. számú határozatát, amelyben a bíróság a 60 éves édesapjukat 2011-ben elvesztő, 1975-ben és 1980-ban született gyermekeknek személyenként 2 200 000 Ft nem vagyoni kártérítést és késedelmi kamatait ítélte meg, fölhívja a Fővárosi Ítélet tábla 7.Pf.21.246/2018/5.

számú ítéletét, amelyben a bíróság a 21 éves és 18 éves, az édesanyjukat 2016-ban elveszítő gyermekeknek, akiket az édesanyjuk egyedül nevelt, s akikkel az édesapjuk nem tartotta a kapcsolatot, személyenként 4 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait ítélte meg, fölhívja a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.567/2018/6. számú határozatát, amelyben a bíróság a 68 éves édesanyját 2014-ben elveszítő nagykorú gyermeknek 2 500 000 Ft nem vagyoni kártérítést és késedelmi kamatait ítélte meg, továbbá fölhívja a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.984/2014/7. számú határozatát, amelyben a bíróság az édesapját 14 évesen elveszítő gyermeknek 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és annak késedelmi kamatait ítélte meg, végezetül fölhívja a Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.951/2009/4. számú határozatát, amelyben a bíróság az apját 2003-ban elveszítő nagykorú gyermeknek 2 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést és késedelmi kamatait ítélte meg.

- [54] Mindezek alapján az ítéltábla - a fentebb hivatkozott eseti döntésekben megítélt nem vagyoni kártérítési összegeket jelen ügyben az ítélethozatalakori értékviszonyokhoz igazítva, azokat a fogyasztói árindex-szel is korrigálva - azt a következtetést vonta le, hogy az 1966-ban született I. rendű felperes részére 4 000 000 Ft sérelemdíj szükséges, de egyben elégséges mértékű az őt az 1942-ben született, akkor 75 esztendősen édesanyja 2017-ben történt halála miatt ért, a családi élethez való joga sérelmében manifesztálódó immateriális hátránya kompenzálására, az igazodik az alperes alkalmazottjának fentebb részletezett, súlyosabb megítélésű mulasztásához is, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a törvényszék által az I. rendű felperes részére megítélt sérelemdíjat 7 000 000 Ft-ról 4 000 000 Ft-ra leszállította.
- [55] Másodfokú perköltséggént az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. §-ának (1) bekezdésén és 46. §-ának (1) bekezdésén alapuló, (5 000 000 Ft 8 %-a=) 400 000 Ft összegű fellebbezési illeték és a felek jogi képvisletével kapcsolatos költség merült fel.
- [56] Az I. rendű felperes 15 000 000 Ft összegű sérelemdíj iránti igénye annak 4 000 000 Ft-ra történő leszállítása ellenére sem tekinthető nyilvánvalóan túlzott mértékűnek, ezért az ítéltábla a Pp. 83. §-ának (3) bekezdése alapján akként rendelkezett, hogy a peres felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket is maguk viselik, a 400 000 Ft összegű fellebbezési illetéket pedig a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése értelmében az alperesnek az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontján alapuló teljes személyes illetékmentességére tekintettel az állam viseli.

Debrecen, 2020. december 12.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró, Dr. Pribula László s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -